Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

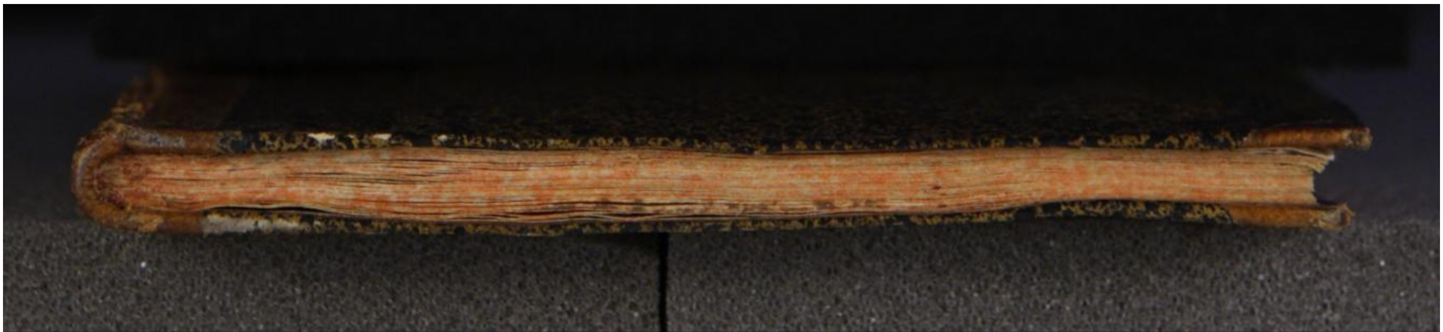

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

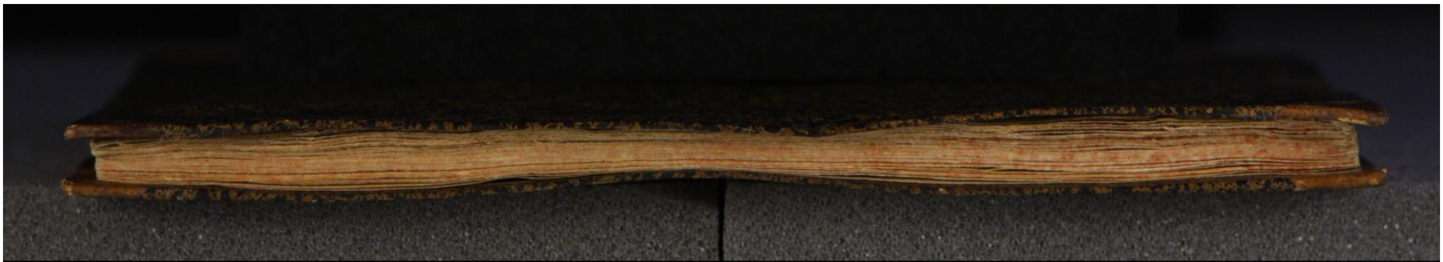
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

i. d. 30. Dec. cIↄIↄccLXXI. Kiøp:
DA BOX
Ukomplet
№ 1177.
BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS
= LN 1136
ex. 2
Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Laurentius Iohannis Lolandus

BREVIS DISPOSITIO CONCIONVM, QVÆ IN TRIBVS DIEBVS, PVBLICARVM PRECATIONVM 27, 28, Februarij, & 1, Martij, Eccleſiæ proponentur.

Ad vſum Miniſtrorum verbi ſcripta

A

PAVLO MATTHIA.

No 98

HAFNIAE

Imprimebat Andreas Gutterwitz.

Anno 1581.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

MACARIVS.

Si fuerint Dæmones robuſtis montibus fortitudine pares, tanquam ab igne cera, comburentur ab oratione.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

2

CONCIO PRIMÆ DIEI.

LVCÆ 13.

ADerant quidam eodem tempore, nunciantes illi de Galilæis, quorum ſanguinem Pilatus miſcuerat cum ſacrificijs eorum, Et reſpondens, dixit illis: Putatis quòd hi Galilæi præ omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia paſſi ſunt? Non, dico vobis: Sed niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis.

Aut ſicut illi decem & octo, ſupra quos cecidit turris in Siloa, & occidit eos, putatis quòd & ipſi de-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

bitores fuerint, præ omnibus hominibus habitantibus in Hieruſalem? Non, dico vobis: ſed niſi pœnitentiã egeritis, omnes ſimiliter peribitis.

Dicebat & hanc ſimilitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua, & venit quærens fructum in illa, & non inuenit. Dixit autem ad cultorem vineæ: Ecce, anni tres ſunt, ex quo venio quærens fructum in ficu hac, & non inuenio: ſuccide illam, ad quid vel terram occupat? At ille reſpondens, dixit illi: Domine, ſine illam & hoc anno, donec fodero circa illam, & miſero ſtercus: Et ſi quidem fecerit fructum: Sin minus, in poſterum ſuccides eam.

EXOR-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

EXORDIVM.

TRiſtis admodum eſt querela Ieremiæ, cap: 5. de hypocriſi Iudæorum ſui temporis, cum extrema impœnitentia coniuncta, DOMINE inquit, oculi tui fidem reſpiciunt: Tu percutis eos, ſed ipſi non ſentiunt dolorem: Affligis eos, ſed non emendantur: Duriores ſaxis ſunt facies eorum, & nolunt conuerti. Quod ſi noſtræ ætatis mores examinemus diligentius, non minus de ſimulata multorum ſanctimonia atq; miſeranda impœnitentia, etiam hoc die, conqueri licebit. Quotuſquiſq; enim eſt, qui diuinis vel comminationibus vel pœnis admonitus, ſeriò cogitat iuſtiſſimam ac ſeueriſſimam iram Dei aduerſus peccatum? Quotuſquiſq; vel publicis vel priuatis, alienis vel proprijs calamitatibus ita emendatur, vt ſe-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

ria ſe pœnitentià, ad Deum conuertat? Percutit quidem nos Deus, ſed nullum ſentimus dolorem: Affligit nos, ſed pauci admodum, proh dolor, emendamur: vſqadeò facies noſtræ obduruerunt, vt nullus omnino emendationi locus, iam amplius relictus videatur. Quis iam meminit Suetici belli miſerias? Quis amplius cogitat nouam illam ſtellam, ante annos octo, integrum annum, in cœlo lucentem? Quem mouent rubentes iſtæ aquæ, paulò antè paſsim conſpectæ? Quem terret horribilis iſte Cometa, ante triennium, hoc ipſo anni tempore apparens? Nuncius, ſine dubio, ingentium malorum, quæ deinceps cùm in Eccleſiaſtico, tùm Politico, & Oeconomico ſtatu ſunt ſubſecuta, Miſerandæ confuſiones in Religione, Triſtiſsima Eccleſiarum diſsidia, ſeditiones, bella, magna rerum omnium caritas, ſæuiſsimæ tempeſtates, triſtiſsima

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

ma incendia, grauiſſima lues peſtifera, quæ non ſolùm hîc, ſed & alibi paſſim, latiſſimè eſt graſſata, cuius reliquiæ pluribus adhuc locis cernuntur. Hæc quis neget manifeſtiſſima iræ diuinæ & imminentium pœnarum eſſe ſigna? Verùm Deus, qui tardus eſt ad iram, longanimis & multum miſericors, qui non ſubitò, ſed lento gradu, ad vindictam procedit, rurſus nouam facem, alium Cometam, certiſſimum iræ ſuæ indicem, non ita dudum accendit, quem mox ſecutus eſt morbus iſte Epidemius, qui vno eodemq́; ferè tempore, per omnes Regiones, ditiones, ciuitates, pagos, virus ſuum peſtiferum latiſſimè diffudit, nec vlli, vel ſtatui, vel ætati, vel ſexui pepercit, ſed omnes ex æquo infeſtauit, Reges, Principes, nobiles pariter ac ignobiles, tàm ciues quàm ruſticos, docentes ſimul ac diſcentes, Ex quibus nonnullos etiam è

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

medio ſuſtulit. Sic Deus non ſolùm terribilem Cometam, veluti virgam aſperrimam, minitando nobis oſtendit, ſed ſimul etiam egregiè morbo peſtifero ac planè inuſitato nos caſtigat.

Et tamen maxima multitudo hominum, ſecurè hæc contemnit, neq; vllis vel comminationibus vel pœnis, ad vitæ morumq́; emendationem commouetur, ſed furenter peccata peccatis cumulat.

Rex autem noſter Clementiſsimus, pro ſingulari ſua Pietate, verè hiſce tam apertis ire diuinæ ſignis afficitur.

Cogitat non ſolùm, quæ ſuperioribus annis vidimus manifeſtiſsima iræ diuinæ ſigna, ſed etiam, qui hiſce diebus conſpectus eſt, Cometam terribilem, Et quem omnes ferè ſimul experti ſumus morbum grauiſsimum, certiſsimos iræ diuinæ ac imminentium pœnarum Præcones.

Cogitat

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Cogitat Exempla vicinorum Regnorum, & Prouinciarum, quæ vt antea erant florentiſſimæ, ita nunc, proh dolor, ſunt afflictiſſimæ, vbi bellis, ſeditionibus, proditionibus, rapinis, mutuis diſſidijs, omnia ſurſum atq; deorſum miſerè feruntur, Cuiuſmodi pœnas, etiam hiſce Regnis, propter ſcelera & iniquitates noſtras imminere, piè cogitat, niſi maturè reſipiſcamus.

Quare cauſis tam grauibus ad luctus Pijſſimus Rex, ſeriò mandauit, tribus hiſce diebus, per vniuerſum Regnum, publicas preces fieri, vt diligenter perpendentes pericula, nobis ac toti Regno imminentia, ſeriò cogitemus de vitæ emendatione, atq; ſic cum Niniuitis, vera non ſimulata pœnitentia, nos ad Deum conuertamus, animiſq; ac precibus coniunctis, ad præſentes atq; imminentes calamitates; quas iuſtiſſima ira diuina no-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

bis minari videtur, deprecandum conueniamus.

Hæc licet prolixius fortè, neceſſariò tamen, initiò admonenda duxi, vt moti vrgente neceßitate, ac perſpecto tam graui Optimi Regis noſtri conſilio, in hiſce precationum diebus ordinandis, maiori nos ſtudio exuſcitemus, vt omni hypocriſi, ac ſecuritate, quæ multorum animos occuparunt, ſepoſitis, ſeriò magis, cùm ad ſacras conciones diligenter & attentè audiendas, tùm ad preces noſtras, pio ardentiq; pectore dicendas, triduum hoc conueniamus. Filius Dei, qui ſedet ad dexteram Patris, interpellans pro nobis, Excitet in nobis ſpiritum illum precum, noſtraſq; preces, quas in nomine eius, veris gemitibus fundimus, ſua apud Patrem interceſſione iuuet, vt in nomine eius clementer exauditi, Ipſi cum Patre & Spiritu ſancto æternas gratias dicamus, Amen.

Nunc

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Nunc ad textum ipſum, quem antea ex Luca recitaui, Deo adiuuante, accedamus, vnde tres potiſſimùm doctrinas deſumemus.

1. Peccata ex vitæ præſentis calamitatibus, ſemper æſtimanda non eſſe.

2. Quid ex aliorum malis & rebus aduerſis, nobis diſcendum ſit.

3. De longanimitate Dei, qua nos ad Pœnitentiam inuitat.

DE PRIMA DOCTRINA.

CVm homines naturali luce intelligerent, delicti & pœnæ rationem, quandam eſſe debere, factum eſt, vt eos ferè, quos viderent afflictiſſimos, etiam ſceleratiſſimos eſſe iudicarint. Deus enim, vt omnes homines inexcuſabiles redderet, hoc omnium animis infixum voluit, calamitates & multiplices ærumnas, pœ-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

nas eſſe peccatorum, & iræ diuinæ teſtimonia, vt aliorum calamitatibus moniti, vitam modeſtius inſtituere, ſeq; in officio continere diſcerent, ne & ipſi aliquando, ſeuerum ac iuſtum Dei iudicium experirentur. Hinc illud eſt: Diſcite iuſtitiam moniti, & non temnere Diuos. Et ſtatuæ Senacherib inſcriptum fuit: In me aliquis intuens, pius ſit.

Quod quidem etſi longè veriſsimum ſit, tamen in eo non parum erratum eſt, quòd quô quiſq; grauiore calamitate eſſet oppreſſus, eô etiam habitus ſit ſceleratior, quemadmodum patet ex diſceptatione amicorum Iob. Et Lucas narrat Actor: vltimo, Melitenſes ſimilem de Paulo perſuaſionem concepiſſe, quem homicidij, quod crimen maximè ſemper fuit deteſtabile, inſimularunt, ideoq; poſtquam tanta maris pericula ſuperauerat, diuinitus iam ad pœnam trahi, eò quòd vipera,

ex

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

ex igne proſiliens, manum eius inuaſerat: A quo errore parum abfuiſſe Chriſti diſcipulos, oſtendit narratio, quæ eſt Ioh: 9. de Adoleſcente cæco nato.

Nec dubium eſt, hoſce Iudæos, ſimili errore faſcinatos fuiſſe, qui hæc nunciarunt Chriſto, de Galilæis, tam immaniter à Pilato trucidatis, quaſi & illi, præ reliquis Galilæis, tàm crudele mortis genus commeriti fuiſſent. Verùm Chriſtus, licet Galilæos iſtos, à crimine nequaquam liberet, vt qui iuſtas motæ ſeditionis, legibus poenas dederunt: Tamen hoc Iudæorum erroneum iudicium corrigere ſtudet, quo, crudelitate ſupplicij moti, eos præ reliquis Galilæis, peccatores æſtimarunt, ideoq; comminatione addita, non minus atroces poenas, niſi maturè reſipiſcant, eis metuendas eſſe denunciat. Vtq; hæc tam ſeria comminatio, altius eorum animis inſideat, addit Chriſtus etiam

alterum

alterum Exemplum, de octodecim illis hominibus, quos turris in Siloa (quod fontis, ſeu Piſcinæ nomen erat in Hieruſalem, cuius meminit Eſaias cap: 8. & Ioh: cap: 9.) repentino caſu oppreſſit, eadem comminatione repetita: Niſi poenitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis, non eodem quidem genere mortis, ſed non minus crudeli & inopinato.

Hanc tam ſeriam Chriſti comminationem, aſſiduè cogitemus, ne vel nobis, in rebus noſtris proſperis blandiamur, vel alijs, rebus aduerſis laborantibus, ſuperbè inſultemus, néuè erroneo multorum iudicio, peccatorum modum, ex vltionis modo æſtimemus. Nam vt maximè verum ſit, atrocia delicta, atrocibus poenis etiam in hac vita diuinitus puniri, ac poenas ipſas, delictis ſæpe reſpondere, iuxta illud Sapientiæ 11. Per quæ quis peccat, per eadem punitur: tamen certum eſt, Deum

non

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

non æqualiter, quas quiſq; meritus eſt pœnas, in hac vita exigere.

Nam vt iudicium à domo Dei incipit, 1. Pet. 4. ita vt plurimùm, arcano ſuo conſilio, res huius vitæ, ordinare ſolet diuina ſapientia, vt pij, varijs tentationum atq; ærumnarum generibus exerceantur, dum impij, omni bonorum genere affluentes, ſecurè interim peccatis ſuis indormiunt, id quod omnium temporum hiſtoria teſtatur. Quæ res etiam in piorum animis, magnos æſtus ſæpe excitat, quemadmodum docet Pſal: 73. Ierem: Cap: 12. Habac. Cap: 1. Atq; hæc de prima doctrina.

DE SECVNDA DOCTRINA.

Altera doctrina eſt de fructu, quem ex aliorum malis percipiemus, vt videlicet

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

delicet ex hac grauiſsima Chriſti commi-
natione, diſcamus ſingulas aliorum cala-
mitates, nobis eſſe debere, veluti ſpectabi-
les conciones, quibus nos ad poenitentiam
Deus vocat. Vbi enim audimus, aut vi-
demus aliquod diuini iudicij ſpecimen, ſci-
amus Dominum clamare, vt de ſe quiſq;
cogitet, oculoſq; in proprium ſinum, quod
dici ſolet, deijciat, vt agnita propriorum
ſcelerum foeditate, metuat iuſtiſsimam
Dei iram propter peccata, ac certò ſtatu-
at, ſe quoq;, modò in peccatis ſecurus per-
ſeuerauerit, neq; ſeria ſe poenitentia ad
Deum conuerterit, haud leuiores aliquan-
do poenas luiturum.

Fertur leonum domitores, catulum
in eorum conſpectum adductum, cædere,
cuius clamore, leo territus, ſibiq; metuens,
domitori facilius paret.

Ad eundem modum, Deus ſæpe in-
feriores caſtigat, vt ſuperiores, in eorum

Exem-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Exempla intuentes, ſimiles Pœnas metuere diſcant, immittit leuiores Pœnas, vt grauiores matura Pœnitentia anteuertamus.

Experti iam ſumus, morbum hunc Epidemium, grauem quidem illum, ſed tamen non ita Diuturnum. Neq; dubium eſt alium longè grauiorem ſecuturum, niſi maturè illum deprecati fuerimus.

Audimus quantis nunc malis, vicina regna atq; Prouinciæ affliguntur. Ne quæſo, hîc ſecuri, nobis blandiamur, quaſi eorum calamitates, ad nos nihil pertinerent, ſed cogitemus, iuſtiſsimam Dei iram, quæ haud minores calamitates, Cometa recens conſpecto nobis minatur, niſi, eorum malis edocti, ſeriò vitam noſtram emendauerimus, veraq; non ſimulata Pœnitentia, imminentia mala auerterimus. Huc optimè quadrant triti verſiculi:

Fœlix quem faciunt aliena pericula cau-

tum. Item: Tunc tua res agitur, paries cùm proximus ardet.

DE TERTIA DOCTRINA.

INſignis et attentiſſimis animis conſideranda doctrina eſt, de longanimitate Dei, ad Pœnitentiam nos inuitantis, quam eleganti admodum ſimilitudine, à Vinitore & ficu deſumpta, hîc Chriſtus declarat. Vt enim Vinitor, non ſtatim excindit ficum infrugiferam, ſed totum triennium fructum expectat, quo exacto, licet iniquè admodum ferat, arborem ſterilem, fruſtrà terram occupare, iamq; paratus ſit, ad eam ſuccidendam, tamen facilè patitur, vt vno deinceps anno fiat periculum, ſi ex diligentiore cultura, vel tum fortè, fructum aliquem proferat: Eodem modo Deus, quia clemens eſt & longanimis, tardus ad iram & multum

miſe-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

miſericors, non ſubitò iræ ſuæ fulmen in nos immittit, ſed oſtendit nobis iræ ſuæ ſigna, cùm minitantia tùm punientia, concedit nobis ſpacium ad conuerſionem, nolens aliquem perire, ſed omnes ad Pœnitentiam conuerti. 2. Pet: 3. Et Eſaiæ 30. cap: dulciſsimè dicitur: Ideo expectat Dominus, vt veſtri miſereatur.

Ante triennium, accendit formidabilem iſtum Cometam, iræ ſuæ certiſsimum præconem Secuta eſt triſtis Peſtilentia, et aliæ calamitates complures. Ecce autem, triennio exacto, nouus denuo accenditur Cometa, cum morbo planè inconſueto coniunctus, conquerens quaſi de vita & moribus noſtris nihil intereà temporis, in melius mutatis. Et ſine dubio, metuendum nobis nunc fuiſſet extremum exitium, niſi filius Dei, qui fidelis noſter eſt Mediator & Pontifex, ſua nobis interceſsione, longius adhuc Pœnitentiæ

agendæ ſpatium, à Deo miſericorde impetraſſet.

Grata igitur mente, hanc Dei longanimitatem agnoſcamus, nec contemnamus diuitias bonitatis illius ac tolerantiæ lenitatiſq́, qua nos ad Pœnitentiam inuitat. Rom: 2. Nec dicamus cum ſecuris iſtis irriſoribus: Vbi eſt pollicitatio aduentus eius? 2. Pet. 3.

Caueamus ne longanimitas Dei, omnem iræ diuinæ metum nobis excutiat, quemadmodum grauiter conqueritur Eccleſiaſtes, cap. 8. Quia non profertur citò contra malos ſententia, abſq́ timore vllo, filij hominum perpetrant mala. Caueamus, ne longanimitate Dei, qua ad Pœnitentiam vocamur, ad profanam ſecuritatem confirmandam, impiè & in noſtrum ipſorum perniciem, ac iuſtam tandem condemnationem abutamur, dum impœniténtes, magis magiſq́ iuſtiſſimam

Dei

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Dei iram ſuper nos accumulamus, quemadmodum grauiſsimè docet Paulus, cap: ſuprà citato ad Rom: Cogitemus moram, qua pœnæ commeritæ interdum differuntur, magnitudine pœnæ ſæpe compenſari, ſicuti bene dictum eſt à Valerio, lento quidem gradu, ad vindictam ſui, diuinam iram procedere, ſed tarditatem grauitate ſupplicij compenſare, quemadmodum triſtiſsima Exempla teſtantur, Diluuij, Pharaonis, Iudæorum & aliorum ſimilium. Sed ſemper inſideat animis noſtris, grauiſsima hæc Chriſti comminatio: Niſi Pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis. Cumq́; adhuc habeamus tempus miſericordiæ, non nobis blandiamur, vt Auguſtini verbis vtar, Non dicamus: Semper parcit Deus, Ecce feci heri, & pepercit Deus: Facio & hodie, & parcit Deus: Faciam & cras, & parcit Deus. Attendis ad

miſericordiam, & non times iudicium. Si vis cantare miſericordiam, & iudicium intellige, quia ideo parcit Deus, vt corrigas, non vt in malignitate permaneas. Quomodo autem ſeria Pœnitentia vitam noſtram corrigamus, ſequenti concione, Deo volente, diſcemus.

CON.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

CONCIO SECVN-DÆ DIEI.

IEREM: 8.

NVnquid qui cadit non reſurget? & qui auerſus eſt, non reuertetur? Quare ergo auerſus eſt Populus iſte in Jeruſalem auerſione contentioſa? Apprehenderunt mendacium, & noluerunt reuerti. Attendi, & auſcultaui, nemo quod bonum eſt loquitur, nullus eſt qui agat Pœnitentiam ſuper Peccato ſuo, dicens: Quid feci? OMNES conuerſi ſunt ad curſum ſuum, quaſi equus impetu vadens in prælium. Miluus in cœlo cognouit

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

tempus ſuum: Turtur & hirundo, & ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui: Populus autem meus, non cognouit iudicium Domini.

ENARRATIO.

AVdiuimus proxima concione, de peccatis hominum, ex præſentis vitæ miſerijs, haud temerè, vulgi more, ſtatuendum eſſe. Sed aliorum calamitates, nobis quaſi concionatrices eſſe debere, quæ ad ſeriam vitæ morumq́ emendationem, maturé nos excitabunt. Audiuimus prætereà, inſignem illam, & conſolationis pleniſſimam doctrinam, de longanimitate Dei, qui vt clementiſſimus pater, ideo differt pœnas, vt Pœnitentiæ ſpaci-

um

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

um nobis concedat, de qua hac concione, fauente Deo, nobis dicendum erit, quod vt cum maiori auditorum fructu fiat, concionem in tres præcipuas partes diſtribuemus.

1. Quid ſit, veram Pœnitentiam agere.

2. In quibus vera Pœnitentia conſiſtat.

3. Quæ potiſſimùm, ad ſeriam Poenitentiam agendam, nos mouere debeant.

De his ordine & breuiter dicemus.

DE PRIMA PARTE.

VT rectius intelligamus, quid ſit veram Poenitentiam agere, initiò tres præcipuos hominum gradus diligentius conſideremus.

Primus gradus eſt eorum, qui ſecuri, vt Cain, vt nullo neq; peccati, neq; iræ

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

diuinæ ſenſu tanguntur, nec vllos veros pauores conſcientiæ ſuſtinent, ita nec de vlla vera reſipiſcentia cogitant.

Secundus gradus eſt eorum, qui vt Iudas, ſentiunt quidem & peccati, & iræ diuinæ propter peccatum, magnitudinem, ſed quia vera fide deſtituuntur, quæ ſola, miſericordiam Dei in Filio oblatam apprehendit, ad ſalutarem Poenitentiam non perueniunt, ſed victi deſperatione, in æternum exitium ruunt.

Tertius gradus eſt eorum, qui vt Dauid, Petrus, agnoſcentes peccata ſua, ſentiunt iuſtiſsimam iram Dei propter peccatum, & ſeriò exhorreſcunt propter commiſſa peccata, & offenſum Deum, Et tamen non vincuntur deſperatione, ſed firma ſe fide rurſum erigunt, certa ſpe de gratuita Dei miſericordia, per ac propter vnicum Mediatorem noſtrum conſequenda concepta, ac vero propoſito

omne

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

omne Peccatum in poſterum vitandi, Deoq́ totam ſuam vitam approbandi.

Ex hoc tertio hominum gradu, facile eſt videre, quid ſit veram Poenitentiam agere, nimirum peccata commiſſa, ingenuè ac vero, non ſimulato animi dolore, coram Deo agnoſcere ac confiteri, ſeriò exhorreſcere propter iuſtiſsimam Dei iram, Et tamen non deſperare, vel propter peccatorum, vel iræ diuinæ magnitudinem, ſed in medijs doloribus, certa ſpe atq; fiducia, ad gratuitam Dei miſericordiam, in ſolo filio, omnibus verè poenitentibus propoſitam, confugere, cum certo propoſito, non ſolùm peccatum, ſed etiam omnem peccati occaſionem deinceps totius vitæ tempore vitandi, vt tota hominis vita, Deo grata ſit & accepta. Hæc in Secunda parte, exemplis paulò latius declarabimus.

DE

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

EX ijs quæ iam dicta ſunt, manifeſtum eſt, veram Poenitentiam in tribus potiſsimùm conſiſtere, vera ſcilicet contritione, firma fide, & ſerio nouæ vitæ ſeu Obedientiæ ſtudio.

Contritio vera ea demum cenſenda eſt, qua homo peccator, ex vero Peccati & iræ diuinæ ſenſu, ſeriò dolet propter admiſſum Peccatum, & Deum offenſum, cuius iuſtiſsimam iram metuit, & Peccatum ſeriò iam odiſſe ac deteſtari incipit. Huic contritioni aduerſantur duo grauiſsima vicia, ſecuritas ſcilicet & hypocriſis.

Securitas eſt, qua homo peccator, ſine vllo vero Peccati ac iræ diuinæ ſenſu, ſecurus in quæuis flagicia fertur, laxans fræna cupiditatibus, & Peccata

Pecca-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Peccatis cumulans. Talis fuit Caini ſecuritas, qui Deo, de fratre innocenter trucidato interroganti, ſuperbiſsimè reſpondit: Nunquid cuſtos fratris mei ſum ego?

De hac ſecuritate, grauiſsimè hîc conqueritur Ieremias, qua vſq; adeo dementantur homines, vt ſine vllo vel peccati ſenſu, vel iræ diuinæ metu, furenter ac cœco quaſi impetu, inſtar equì ferociſſimi, in prælium currentis, in omnis generis flagicia ruant.

In hac autem tàm graui Prophetæ querela, triſtiſsima eſt iſta hominis cum reliquis animantibus collatio: Miluus in cœlo cognouit tempus ſuum: Turtur & Hirundo & ciconia, cuſtodierunt tempus aduentus ſui: Populus autem meus, non cognouit iudicium Domini. Qualis eſt etiam illa Eſaiæ, cap. 1. Cognouit bos Poſſeſſorem ſuum, & aſinus præſepe

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Domini ſui, Iſrael autem me non cognouit, & populus meus non intellexit.

Quid enim, quæſo, vel dici vel cogitari poteſt triſtius, quàm cætera animantia, quæ bruta ſunt & omnis rationis expertia, natura tantum duce, ſuis quæq; legibus conſtantiſsimè parêre: Solum autem hominem, ad ipſius Dei imaginem conditum, eò deuinire amentiæ, vt abſq; vllo metu Dei, omni pietati atq; honeſtati renunciaſſe videatur.

Vtinam verò, non etiam hodie complures eſſent, qui non minus ſecuri, Heluationibus, comeſſationibus, libidinibus, aliiſq; id genus vicijs innumeris indulgerent, qui nullis Diuinis, vel comminationibus vel pœnis emendantur. Vſque adeo corda ipſorum, longa nunc peccandi conſuetudine obduruiſſe, & callum quaſi obduxiſſe videntur, vt nemo ferè nunc ſit, qui doleat propter Peccata ſua, dicens: Quid feci?

Hanc

Hanc impœnitentium ſecuritatem notat Salomon Prouerb: 2. Lætantur dum malè faciunt, & exultant in rebus peſſimis. Et cap: 18. Impius cùm venerit in profundum peccatorum contemnit. Paulus ſignificante voce, tales ἀπηλγηκότας *nominat, Epheſ: 4. Qui iam dedoluerunt, frontemq́ perfricuerunt, ita vt erubeſcere neſciant. Hanc ſecuritatem etiam, Pſalm 90. arguit: Domine quis nouit potentiam iræ tuæ, & quis metuit iram tuam?*

Vt autem impiam hanc ſecuritatem animis noſtris excutiamus, cogitemus.

1. *Grauiſſimas Dei comminationes: Pſal: 7. Arcum ſuum tetendit, & quam heri audiuimus ſeueriſſimam Chriſti comminationem: Niſi pœnitentiam egeritis &c: aliasq́ complures ſimiles, quibus non temporales tantum, verùm etiam æter-*

nas

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

nas pœnas, impœnitentibus Deus minatur.

2. *Signa non ſolùm minitantia, verùm etiam punientia, de quibus etiam heri dictum eſt.*

3. *Exempla pœnarum, non ſolum aliena, verùm etiam domeſtica.*

4. *Triſtiſsimam filij Dei mortem, quæ vel ſola, omnem meritò peccandi ſecuritatem, animis noſtris eijciat.*

Alterum vitium, quod veræ contritioni aduerſatur, eſt hypocriſis, quando vel non agnoſcit quiſpiam peccatum, vel agnitum non fatetur, ſed celat, ac quibuſcunq; folijs fici, cum primis noſtris parentibus, tegere illud ac celare ſtudet.

Talem fuiſſe etiam in Dauide hypocriſin, ſtatim poſt grauiſsima illa, adulterij & homicidij ſcelera perpetrata, hiſtoria ipſa ſatis ſuperq; teſtatur. 2. Samuel. 11.

Verùm

Verùm huic tam magno malo, nullum aliud eſt præſentius remedium, quàm aſpera Legis concio, qua veluti malleo quodam, corda contunduntur, vt omni hypocriſi eiecta, homo in ſeipſum deſcendere, ſuaq́; vicia ac ſordes cognoſcere diſcat, quemadmodum Nathanis concio, ſequenti cap: ad Dauidem habita, luculenter oſtendit.

Secundum, in quo vera Pœnitentia conſiſtit, eſt Fides, quæ eſt firma fiducia, qua homo Peccator, ex grauiſſimis doloribus, ex ſenſu Peccatorum & iræ diuinæ ortis, fortiter eluctatur, certò ſtatuens, abſq; vlla propriorum meritorum dignitate, gratis tantum propter Chriſtum, peccata ſibi remitti.

Hanc fidem, duo itidem vicia teterrima oppugnant, Confidentia videlicet & Diffidentia.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Confidentia eſt, qua homo, propriorum meritorum dignitate nitens, filium Dei, cum omnibus ſuis meritis ac beneficijs contemnit, qualis confidentia cernitur in Phariſæo Euangelico, Lucæ 18. qui propriorum ſuorum operum iuſtitia tumens, non agnoſcit qualis res ſit vel peccatum, vel ira Dei propter peccatum. Quare non ſentiens morbi ſui grauitatem, medicum facilè contemnit, proprijsq; meritis confidens, ſe quaſi omnium iuſtiſsimum, in Abrahæ ſinum iam collocatum ſomniat.

Ad hanc autem Confidentiam tollendam, ſimiliter facit Legis concio, quæ oſtendit non eſſe eam operum noſtrorum dignitatem, quæ ſeuero Dei iudicio opponi poſsit. Quare Dauid ardenter orat; Domine ne intres in iudicium cum ſeruo tuo, &c. Pſal: 143. Et Eſaias, communem hanc omnium infirmitatem ingenuè

agnoſ-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

agnoſcit, Cap: 64. OMNES nos, inquit, immundi ſumus, ſimiles panno polluto, OMNES iuſtitiæ noſtræ.

Alterum vicium fidem oppugnans, eſt Diffidentia, ſeu Deſperatio, qua homo, magnitudine peccati ac iræ diuinæ oppreſſus, de gratuita Dei miſericordia deſperat, donec tandem in æternum exitium ruat, ſicuti triſtiſsima Caini, Saulis, Iudæ & aliorum etiam noſtræ ætatis hominum, vt Franciſci de Spira, & aliorum exempla teſtantur.

Huic tam triſti malo, ſolum Euangelium remedium monſtrat, Fidem ſcilicet, quæ diuinis promiſsionibus & exemplis, alitur & ſuſtentatur.

Promiſsiones paſsim ſunt obuiæ, cùm in veteri tum nouo Teſtamento. Sed vnam aut alteram breuiter indicaſſe ſatis ſit.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

2. Paralip: 30. in pulcherrima illa Ezechiæ Regis oratione: *Pius & clemens eſt Dominus Deus veſter, Et non auertet faciem ſuam à vobis, ſi reuerſi fueritis ad eum.*

Ezech: 33. *Viuo ego dicit Dominus, &c.* De qua promiſsione diuina, etiam iureiurando confirmata, grauiter inquit Tertull: *O beatos nos quorum cauſa Deus iurat, ô miſeros, ſi nec iuranti Domino credimus.*

Pulcherrimæ etiam ſunt comparationes, quibus Dauid miſericordiam Dei, verè ἀμέτρητον καὶ ἀναρίθμητον pingit, Pſal: 103: *Miſerator & miſericors Deus, &c.*

Chriſtus quoq; dulciſsima Promiſsione addita, blandiſsimè omnes ad ſe inuitat, Matth: 11. *Venite (inquiens) ad me OMNES qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.*

Pro-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Promiſsionibus addantur exempla Nabuchdonoſoris, Manaſſæ, Magdalenæ, Latronis in cruce, Petri, Pauli, & quod omnium maximè eſt illuſtre, ipſius Dauidis.

In has Promiſsiones & exempla intuentes, fidem noſtram, imbecillem alioqui ac languidam, aduerſus impiam Diffidentiam ac Deſperationem confirmemus, certò ſtatuentes nos quoq;, licet magnis ac grauibus ſceleribus pollutos, diuinæ gratiæ ac miſericordiæ, quæ omnia totius mundi peccata, longè lateq́; ſuperat, participes futuros, modò ad eorum exemplum, vera ac ſeria nos Pœnitentia, ad Deum conuerterimus.

Tertium in quo vera Pœnitentia conſiſtit, Eſt ſerium ſtudium nouæ vitæ ſeu obedientiæ, quo homo, iugulatis peccatis, nouam ac Deo placentem vitam, ſecundum eius voluntatem, quæ in Decalogo,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

calogo, breuiter ac ſummatim expreſſa eſt, ſeriò meditatur.

Hoc nouæ vitæ ſtudium, cum vera Pœnitentia neceſſariò eſſe coniungendum, plurima ſcripturæ ſacræ cùm teſtimonia, tum Exempla teſtantur, quæ vt omnibus notiſsima omitto. Cogitemus ergo non eſſe Deo acceptam Pœnitentiam, quam nulla ſequitur vitæ ac morum emendatio. Bona arbor, bonos ſemper fructus profert. Nec poteſt vera ac viua eſſe fides, vbi non eſt piè honeſteq́; viuendi ſtudium, ſed & illam neceſſe eſt ſuum proferre fructum, vitæ ſcilicet nouitatem. Quare non ſatis eſt, ad triduum, Curios ſimulare, ac toto deinceps anno, Bacchanalia viuere. Sed debet hoc nouæ vitæ ſtudium, in homine pio ac Chriſtiano eſſe perpetuum, ne poſtquam ſemel Peccato renunciauit, rurſum in illud ipſum relabatur, ſicuti plerię; (proh dolor) faciunt,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

unt, qui poſtquam inceperunt agere Poenitentiam, mox ad priora vicia redeunt, cuiuſmodi Apoſtolus Sui ad volutabrum, & Cani ad vomitum redeunti comparat, 2. Pet: 2.

DE TERTIA PARTE.

ETſi multa ſint, quæ ad ſeriam Poenitentiam agendam, meritò nos mouere debeant, Nos tamen hac vice, quinq; tantum, eaq; præcipua, breuiter recitabimus.

1. Eſt Deus ipſe, qui non ſolùm Poenitentiam mandat, ſed etiam omnes verè poenitentes, in gratiam recipit. Nulla enim re alia, vt ait Nazianzenus, magis delectatur Deus, quàm hominis emendatione & ſalute, quod ipſum etiam Ieremias in huius concionis exordio perſpicuè

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

docet. Nunquid qui cadit non reſurget? & qui auerſus eſt, non reuertetur? Significans nihil ſollicitè magis expectare Deum, quàm vt homines, lapſi in peccata, rurſus reſurgant: Et qui à vera ſalutis via longius exorbitarunt, in veram viam redeant, quemadmodum ampliſsima promiſsio apud Ezechielem, iam ſuprà recitata, & dulciſsimæ Parabolæ, de oue perdita, amiſſa Drachma, & filio prodigo, Luc: 15. vt cætera omnia prætere am, ſatis teſtantur.

2. Sancti Dei Angeli, qui non minus, quàm Deus ipſe, de hominis reſipiſcentia lætantur, quemadmodum Chriſtus ipſe cap: citato, apud Lucam, dulciſsimè concionatur.

3. Diabolus, qui cùm Dei & hominum infeſtiſsimus ſit hoſtis, omne noſtrum ſtudium, in hoc intendere meritò debemus, vt ipſi ægrè faciamus, quod nulla

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

re alia ſit melius, quam ſi ſeriam pœnitentiam agamus. Eâ enim, vt ad Chriſti Regnum, noua ſemper ſit acceſsio, ita Regnum Diaboli, magis magiſq; minuitur.

4. Proximus noſter, vt alij ſcilicet, noſtro exemplo ad Pœnitentiam excitentur.

5. Triſtis ac deploranda cuiuſq; noſtrum conditio, quàm diu, abſq; reſipiſcentia, peccatis noſtris ſecurè indulgemus. Siquidem homo inpœnitens, ſeparatur à Deo, & coniungitur cum Diabolo, fit domicilium, ſeu verius, fœdiſsima cloaca, ac miſerrimum Diaboli mancipium, à quo, veluti fræno iniecto, ab vno, in aliud Peccatum trahitur: Accerſit ſibi omnis generis calamitates, quas tandem ſequitur morſus conſcientiæ, ac poſtremò, quod omnium eſt triſtiſsimum, Mors cum deſperatione, & abiectio in

æternam damnationem, vnde nulla vnquam ſperanda eſt liberatio, quorum omnium, triſtiſsimum in Saule exemplum, eſt propoſitum.

Hæc ſi diligentius perpendamus, cogitabimus abſq; dubio, & peccati, & iræ diuinæ propter peccatum magnitudinem, vt ſeriò reſipiſcentes, peccatis omnibus renunciemus, vitæq; nouitati ſtudeamus. Quod ſi ſeriò faciemus, habebimus Deum propicium, qui nequaquam nos ad ſe, vera Pœnitentia accedentes repellet, ſed inſtar benigniſsimi patris éxpanſis nos vlnis, obuius excipiet, noſtriſq; miſerijs ac calamitatibus motus, vota noſtra ac preces, per ac propter filium ſuum dilectum, clementer exaudiet. De quo ſequente concione, iuuante Deo, latius dicetur.

CON-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

CONCIO TERTIÆ DIEI.

Pſal: 145.

PRope eſt Dominus omnibus inuocantibus eum, Omnibus inuocantibus eum in veritate.

Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos.

Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe, & omnes impios diſperdet.

Laudationem Domini loquetur os meum, & benedicat omnis caro nomini ſancto eius in ſeculum, & in ſeculum ſeculi.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

HActenus audiuimus ſeueriſſimam Chriſti comminationem, qua omnibus Impœnitentibus extremas pœnas minatur.

Audiuimus etiam doctrinam, maximè conſolatoriam, de longanimitate Dei, qua omnes ad Pœnitentiam inuitat, vt cùm alienis tum proprijs calamitatibus moniti, maturè reſipiſcamus, agnoſcentes peccata noſtra, quibus iuſtiſsimam Dei iram, aduerſum nos prouocauimus, eaq; veris gemitibus deplorantes, nequaquam de gratuita Dei miſericordia deſperemus, ſed vera reſipiſcentia, à Deo irato, ad Deum miſericordem, vt bene monet Auguſtinus, fugiamus: omniq; hypocriſi ſepoſita, de vita noſtra ac moribus in poſterum emendandis, ſeriò cogitemus:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Nihil dubitantes, quin ita reſipiſcentes, aditum iam habeamus ad Deum, tanquam ad clementiſſimum Patrem, in cuius ſinum, omnes ærumnas atq; calamitates noſtras, Precibus noſtris, ſine vllo pudore, audacter effundere liceat, certa ſpe atq; fiducia concepta, preces noſtras nequaquam irritas futuras, ſed Deum benignè eas exauditurum, ſicuti dulciſſima hæc Dauidis concio teſtatur, in qua tres præcipuæ doctrinæ nobis proponuntur.

1. *Qualis eſſe piorum inuocatio debeat, vt Deo grata ſit & accepta.*

2. *De dulciſſimis Promiſsionibus, quæ piorum inuocationem, minimè irritam futuram teſtantur.*

3. *De gratiarum actione, quæ, ob præſtita nobis beneficia, Deo meritò debetur.*

DE

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

DAuid poſtquam primò affirmarat, Deum prope eſſe omnibus inuocantibus, mox ſeipſum quaſi corrigens, ſubiungit, Omnibus inuocantibus eum in veritate. Significans non quamlibet inuocationem promiſcuè, ſed eam ſolummodo, quæ ex veritate proficiſcitur, Deo gratam eſſe & acceptam. Quid igitur per veritatem intelligendum ſit, diligenter cognoſcendum, vt quæ demum inuocatio Deo probetur, rectè intelligamus.

Primum, Veritas excludit omnes opiniones, à vero Deo ac Mediatore aberrantes, qualis legitur illa Hecubæ apud Euripidem: O Iupiter, quicquid es, ſiue hoc Cœlum, ſiue Mens quæ vehitur in cœlo, Talis inuocatio eſt omnium, qui ſunt extra Eccleſiam, qui verum Deum ignorant,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

rant, Ideóq; adorant quod neſciunt, Quod ipſum Chriſtus Iudæis obijcit. Ioh: 4. Pij autem in ſuis Orationibus, in eum Deum fidei oculis intuentur, qui eſt Pater, Filius & ſpiritus Sanctus, ſicuti in baptiſmo Chriſti, ſeſe manifeſtè patefecit.

A Mediatore longè etiam aberrant, quotquot contra verbum Dei, alios extra Chriſtum Mediatores quærunt. Quicquid (inquit) Chriſtus, petieritis Patrem in nomine meo, id eſt me, tanquam vnico ac vero Mediatore nominato. Et Paulus 1. Timoth: 2. ait vnum eſſe Mediatorem Dei & hominum, hominem Chriſtum Ieſum, non Mariam, non Petrum, non Paulum, non deniq; alium quemcunq; ſanctum. Et tamen hic error, quod dolendum eſt, in multorum animis, etiam hoc die, ita altas egit radices, vt nullo modo inde euelli poſſit.

Deinde,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Deinde, Veritas opponitur Hypocriſi, quæ non agnoſcit propriam immundiciem, ſed ſine fide, & ſine pœnitentia accedit ad Deum. De hac inquit Deus ad Eſa: 29. Populus iſte appropinquat ore ſuo, & labijs ſuis glorificat me, Cor autem eius longè eſt à me. Debet autem vera inuocatio proficiſci ex veritate, id eſt, ex veris & ardentibus motibus cordis, ſicut Chriſtus inquit apud Iohannem, 4. Veri adoratores, adorabunt Patrem in Spiritu & veritate. In Spiritu, id eſt, Spiritu Sancto, mouente corda noſtra, & accendente veram fidem in cordibus, intuentem Promiſsiones Dei, & in ijs acquieſcentem, ſine qua verè Deum inuocare nemo poteſt. Quemadmodum docet Paulus ad Rom: 10. Quomodo inuocabunt, in quem non crediderunt? Quicquid autem non fit ex fide, peccatum eſt, Rom: 14. Quare nulla eorum ſtatuenda

eſt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

eſt inuocatio, qui ſemper vino madentes, porci Epicuræi, ſine vllo vero cordis motu, ad orandum accedunt, Ad quod opus, tanquam maximè arduum & difficile, vera abſtinentia, ac pia præparatio, neceſſariò requiritur. Nec multùm abſimilis eorum cenſenda eſt inuocatio, qui ſine omni mente ac meditatione, preces ſuas recitant.

Poſtremò, Veritas opponitur Securitati, & omnibus prauis ac vicioſis affectibus, cum lege ac voluntate Dei pugnantibus, quibus vera inuocatio corrumpitur. Vbi enim nulla eſt ſeria reſipiſcentia, ſed homo ſecurus peccata peccatis cumulat, & polluit ſe manifeſtis ſceleribus, quibus conſcientia miſerè ſauciatur, Ibi nulla vera eſſe poteſt inuocatio, quæ Deo placeat, imò Deus extremè eam odit & deteſtatur, quemadmodum ipſe teſtatur apud Eſa: 1. Etiamſi extenderitis

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

manus veſtras, auertam oculos meos à vobis, & cùm multiplicaueritis orationem, non exaudiam: Manus enim veſtræ ſanguine plenæ ſunt.

Hîc iam ſuas quiſq; manus diligenter intueatur, vt ſordes omnes, quibus eas, procul omni dubio, pollutas deprehendet, non aqua, ſed præcioſo filij Dei ſanguine abluat, Abijciat peccandi propoſitum, & ſtudeat in poſterum, ab omni ſe peccato, mundum conſeruare, vt ad mandatum Pauli, 1. Timoth: 2. puras manus oraturus leuare poſsit, non pollutas, ſcilicet malo propoſito. Quod niſi fiat, irritæ erunt omnes noſtræ preces, fruſtranea erit omnis noſtra inuocatio. Firmum enim & immotum ſtabit illud. Ioh: 9. Peccatores Deus non exaudit, ſcilicet, non ſeriò reſipiſcentes. Qui autem vera reſipiſcentia, Oraturi ad Deum accedunt, eorum preces, non in auram euaneſcent,

ſed

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

ſed cœlos penetrabunt, nec diſcedent, donec Altiſsimus aſpiciat, Eccli: 35. Quemadmodum in ſecunda doctrina, Deo volente, dicetur.

DE SECVNDA DOCTRINA

NOn parum fatigat inuocantium animos, cogitatio de Indignitate & Particularitate, quæ ſtatuit Deum, longè quaſi à nobis abeſſe, ideoq; preces noſtras nequaquam exaudire. Hinc ſunt crebræ iſtæ in Pſalmis querelæ, precationibus mixtæ: Vt quid Domine receſsiſti longè, occultas te in tempore tribulationis. Pſal: 10. Et Pſal: 38. Ne derelinquas me Domine, Deus meus, ne diſceſſeris à me.

Huic cogitationi, opponendæ ſunt dulciſsimæ Promiſsiones quas hîc recitat

Dauid. Prope eſt Dominus omnibus inuocantibus eum in veritate. Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, &c. Neminem enim à ſe repellit Deus, ſed eſt omnibus, qui eum inuocant exorabilis: Idem eſt Dominus omnium, diues in omnes inuocantes ſe Rom: 10.

Quid autem quæſo cogitari poteſt dulcius, quàm Deum non ſolùm non procul à nobis abeſſe, Sed etiam prope nobis adeſſe, ac ita quidem prope, vt etiam nobiſcum habitet, quemadmodum inquit Eſa: 57. Dominus habitat cum contrito & humili ſpiritu. Hæc eſt illa piorum propria & plena conſolationis gloriatio, quam recitat Moſes Deut: 4. Quæ gens eſt tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut Dominus Deus noſter, præſtò eſt, quoties eum inuocamus?

Neq

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Neq; verò fruſtrà Deus nobis adeſt, veluti ſurdus, aut ocioſus aliquis ſpectator, Sed preces noſtras verè exaudit, ſeq; exorari ſinit, ita vt clementer nos liberet, inq; ſuam nos tutelam recipiat, ſicuti hìc dicitur: Voluntatem timentium ſe faciet, & deprecationem eorum exaudiet, & ſaluos faciet eos. Cuſtodit Dominus omnes diligentes ſe. Exempla paſſim ſunt obuia, Abrahæ deprecantis pro Sodomis Gen: 18. Loth, pro Segor, Gen: 19. Et de Ioſua dicitur, cap: 10. Dominum obediuiſſe voci hominis, & ad eius preces, Solis currus volantes inhibuiſſe. Sic cedit natura rerum precibus Moſis, Eliæ, Eliſei & omnium piorum. Nota etiam eſt promiſſio Chriſti apud Matth: 21. Omnia quæ petieritis credentes accipietis, &c.

Verùm hìc quæſtio oritur, qua non leuiter pij ſæpius exercentur. Videmus

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

ſæpe non dari ea bona, quæ nos petimus, ſæpe etiam differri liberationem: Quomodo igitur ſibi conſtabunt hæ Promiſſiones: *Voluntatem timentium ſe faciet, Deprecationem eorum exaudiet, & ſeruabit eos?*

Hîc Primùm cogitanda eſt cauſa, cur Deus bona corporalia (Spiritualia enim ſemper, ſine vlla exceptione, dantur fide petentibus) quæ petimus, non ſemper ad noſtram voluntatem largiatur, nimirum quia nobis minus ſunt ſalutaria. Nam quid oremus ſicut oportet neſcimus, Rom: 8. Vnde Auguſtinus, ſæpe Deus non exaudit ad voluntatem, vt exaudiat ad ſalutem. Fideliter enim ſupplicans Deo, vt idem ait, pro neceſſitatibus huius vitæ, & miſericorditer auditur, & miſericorditer non auditur. Quid enim infirmo ſit vtile, magis nouit medicus quam ægrotus. Nec diſſimilis

Augúst.

eſt

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

eſt illa Bernhardi ſententia: Fratres nolite dubitare de oratione veſtra: Sed ſcitote, quando verbum per os erumpit, tunc oratio veſtra ſcripta eſt in oculis Dei, & aut fiet quod petitur, aut expedit non fieri. Bernh.

Deinde cogitanda eſt etiam cauſa, cur Deus interdum liberationem differat, nec ſtatim deprecantes exaudiat, nimirum vt ea mora ac dilatione, ardentiorem fidem atq; inuocationem in pijs excitet, quæ omnino langueſcerent, ſi quod vellent homines, ſtatim impetrarent. Vnde Auguſtinus: Si non dat ad horam, exercet quærentem, & non contemnit petentem. Exemplo ſunt Iſraelitæ, qui poſt 215. annorum grauiſſimam ſeruitutem Ægyptiacam, glorioſè tandem liberantur. Deinde in deſerto annis 40. vagantur, antequam terram promiſſam ingredi liceat. Et Ioſeph poſt tredecim annorum ſeruitu- August.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

tem & carcerem, ad ſummos honores euehitur, vt omnino verum ſit illud Pſalmiſtæ: Quoniam deſiderat me, liberabo eum, &c. Clamauit ad me, & ego exaudiam eum, cum ipſo ſum in tribulatione, Eripiam eum, & glorificabo eum, Pſal: 91.

In has Promißiones & Exempla, in precationibus noſtris intueamur, yſq; animos noſtros vacillantes confirmemus; ne quid de diuino præſidio, in noſtris ærumnis & calamitatibus dubitemus: Sed vt in omnibus noſtris neceßitatibus, ad Deum, tanquam præſentem opitulatorem, ardenti inuocatione confugiamus, certò ſtatuentes, preces noſtras, quas ſecundum eius voluntatem fundimus, benignè eum exauditurum, 1. Ioh: 5. noſq; à præſentibus ac imminentibus malis clementer liberaturum.

Quod

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Quod ſi ſecus interdum Deus agere videatur, dum pios nunc à Tyrannis, nunc mille alijs modis miſerè opprimi ſinat, ſicuti omnium temporum hiſtoria teſtatur, cogitemus Deum in corporalibus iſtis pœnis ſeu afflictionibus, multos ab æterno interitu liberare, ac pijs vitam & ſalutem æternam reddere, dum interim impios, etiamſi aliquantiſper in hac vita floreant, opibus, dignitate & potentia, tandem ſeuerè puniat, diſperdat ac funditus deleat, vt exigui temporis fœlicitatem, cum æternis cruciatibus commutent.

DE TERTIA DOCTRINA.

DAuid cogitans ſingularem Dei bonitatem, clementiam, & quod omnium maximum eſt, ſummam illam erga miſe-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

ros homines φιλανθρωπίαν, quòd omnibus inuocantibus ipſum, præſens opitulator adeſſe velit, non ſolùm ipſe gratias agit Deo, verùm etiam omnes homines, ad hunc cultum Deo præſtandum hortatur.

Cùm autem & nos, haud minorem Dei bonitatem atq; clementiam experti ſimus, qui ingentibus à Deo beneficijs, quotidiè adhuc affatim cumulamur: decet vt Dauidis exemplo, gratuita Dei beneficia, grata mente recolentes, non ſolùm nos ipſos, verum etiam alios omnes, ad meritas gratias, pro acceptis beneficijs Deo agendas, omni ſtudio exuſcitemus.

Imprimis itaq; feriò nobis cogitandum eſt, ſummum hoc ac maximum Dei beneficium, quòd per ſelecta eius organa, Dn: Lutherum & Philippum, beatiſſimæ memoriæ, eorumq; συνεργοὺς & collegas alios,

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

alios, viros omni laude maiores, veræ Religionis doctrinam, detectis erroribus, quibus veluti denſiſſimis ac verè Cimmerijs tenebris, miſerè antea ſepulta erat, etiam in his Regnis boreis, ante annos plus minus quinquaginta, repurgare, veramq́; Euangelij ſui lucem, in ijs accendere voluerit, quam hactenus, nullis controuerſijs aut diſſenſionibus obſcuratam, puram & integram conſeruauit.

Conceſſit toto hoc tempore, Eccleſiæ ſuæ in hiſce Regnis tranquilla hoſpitia, ac veluti Halcyonia, vt eſſent hæc Regna, præ alijs multis, quaſi nidulus aliquis, in quem veræ Eccleſiæ alumni ſeſe reciperent, in quo fouerentur, & ab ingruentium tempeſtatum ſæuitia, tuti conſeruarentur.

Hoc Dei beneficium, quod cætera omnia facilè ſuperat, grata ſemper memoria prædicemus, Deumq́; toto pectore

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

oremus, deinceps quoq; Eccleſiam ſuam in his Regnis verbo ſuo colligere, & à Diaboli inſidijs, omniumq; hoſtium inſultibus, clementer conſeruare velit, vt Dei beneficio, veram de Deo doctrinam, nulla opinionum diuerſitate deformatam, puram & integram, veluti per manus, ad poſteros noſtros tranſmittamus.

Cogitemus deinde etiam hoc ſingulare Dei beneficium, quòd Regem tam pium atq; clementem nobis donarit, optimi parentis optimum filium, cui nihil antiquius eſt, quàm vt veræ Religionis doctrina, purè & ſyncerè, in noſtris Eccleſijs doceatur, abſq; vllis diſsidijs ac inutilibus contentionibus, quibus Eccleſiarum tranquillitatem atq; concordiam, miſeris modis, non ſine graui Religionis iactura, omniumq; piorum ſummo dolore, hodie paſsim turbari videmus.

Neq;

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Neq; verò doctrina ſolùm ei cordi eſt, verùm etiam diſcentes ac docentes in Eccleſijs & Scholis, quibus ampliſsimis ſtipendijs liberaliter proſpectum cupit, vt habeant vnde ſinguli, pro ſua quiſq; conditione, honeſtè viuant.

Pro hoc ſingulari Dei beneficio, gratias agamus Deo, Eumq; intimis pectoris noſtri gemitibus ardenter ac ſeriò precemur, eius Maieſtatem, in tantis motibus, omniumq; hoc periculoſiſsimo tempore, Spiritu ſuo ſancto regere ac gubernare velit, vt ei in vera fide atq; timore, toto corde adhærere: Ad Dei voluntatem & gloriam, omnium ordinum, & imprimis miſerorum ſubditorum emolumentum & commodum, Deniq; ad publicam vtilitatem & ſalutem, omnes ſuas actiones & conſilia, ac totius gubernationis ſuæ ſcopum dirigere, Et in tanto malorum concurſu, in tam pio propoſito, conſtanter perſe-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

perſeuerare poßit, ne vel ad dextram vel ſiniſtram, à Diabolo, aut eius miniſtris, malis hominibus, propriiſue cupiditatibus impulſus, à ſcopo illo & meta deflectat aut aberret.

Cogitemus ſingularem Dei benedictionem, in Regia progenie augenda. Et oremus Deum, Illuſtriſsimam Reginam, Iuniorem Principem, cæteroſq; liberos Regios, quàm diutiſsimè florentes atq; incolumes, ſpiritu & corpore conſeruare dignetur.

Agamus etiam Deo gratias qui Senatum tam pium atq; prudentem, in hoc tam turbulento rerum omnium ſtatu, Sereniſsimo Regi noſtro adiunxit. Deumq; ardentibus votis precemur, vt omnia eorum conſilia atq; conatus, in ſui nominis gloriam, Eccleſiæ & Scholarum in vera concordia conſeruationem, ac horum

Regno-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Regnorum diuturnam, piam, tranquillam atq; ſalutarem gubernationem dirigere velit.

Poſtremò cogitemus ingens hoc Dei beneficium, quòd belli tumultibus ſedatis, alijſq́; difficultatibus grauiſsimis ſuperatis, pacem atq; tranquillitatem hiſce Regnis, atq; Ducatibus aliquot nunc annis conceſſerit, Deumq́; veris gemitibus oremus, ne propter noſtra peccata, pacem hanc atq; tranqullitatem turbari ſinat, verùm diuturnam illam nobis, noſtriſq́; poſteris conſeruare, Et miſeræ Eccleſiæ ſuæ, in exteris Regionibus, tot diſsidijs atq; contentionibus afflictæ & turbatæ, piam ac ſalutarem pacem atq; concordiam reſtituere, furentis Diaboli rabiem atq; ſæuitiam cohibere, & nos omnes vaſa miſericordiæ facere velit, vt in vero

De
i

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Dei timore, mutuaq́ ac ſyncera dile-
ctione coaleſcentes, vnum ſimus in
Chriſto Ieſu, qui eſt cum Patre &
Spiritu ſancto vnus Deus, bene-
dictus in æterna ſe-
cula,

AMEN.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

1177.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)

1177.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 1177 8° (LN 1136 8° copy 2)